Kríza v sektore prvovýroby mlieka

Stanovisko SZPM k súčasnej situácii v sektore mlieka na Slovensku a návrh opatrení na zlepšenie situácie

Rada Slovenského zväzu prvovýrobcov mlieka 23. marca 2016 skonštatovala, že je ohrozená budúcnosť sektoru prvovýroby a spracovania mlieka na Slovensku a s tým súvisiaca zamestnanosť v týchto a nadväzujúcich sektoroch.

Dôkazom kritického stavu v sektore mlieka je negatívny vývoj nasledovných produkčných a trhových ukazovateľov:

- Od februára 2014 do februára 2016 t.j. za 2 roky poklesla priemerná nákupná cena mlieka o takmer 10 centov na kilogram, čo predstavuje pokles o 38%;
- Súčasná nákupná cena mlieka, ktorá je momentálne na úrovni cca 26 centov na kilogram pokrýva len zhruba 60% výrobných nákladov;
- Celkové tržby prvovýrobcov mlieka poklesli minulý rok oproti roku 2014 o viac ako 43 miliónov EUR;
- Slovenskí prvovýrobcovia dlhodobo zaznamenávajú straty. SZPM odhaduje, že za minulý rok dosiahla stratu v sektore prvovýroby mlieka úroveň takmer 60 miliónov EUR;
- Momentálne majú prvovýrobcovia mlieka problémy s prefinancovaním bežných prevádzkových nákladov;
- Vo väčšine členských krajín EÚ je situácia v sektore mlieka veľmi zlá. Na trhu s mliekom je veľký prebytok mlieka. Za minulý rok došlo k navýšeniu dodávok mlieka na európskej úrovni až o 2,5%, čo predstavuje objem 3,7 miliardy kilogramov. Tento stav vznikol ukončením systému mliečnych

kvót a zákazom dovozu mlieka a mliečnych výrobkov z EÚ do Ruska;

- Aj na slovenskom trhu je prebytok mlieka. V praxi sa to prejavuje tak, že spracovatelia mlieka nemajú o mlieko záujem. Niektoré spracovateľské podniky dokonca pristupujú k rušeniu, resp. k nepredĺženiu existujúcich zmlúv o dodávke mlieka s prvovýrobcami;
- Podľa prieskumu SZPM je na Slovensku minimálne 12 podnikov, ktoré v druhom štvrťroku nemajú zmluvne zabezpečený odbyt mlieka. Objem takéhoto „voľného mlieka“ je takmer 9 miliónov za druhý štvrťrok, resp. takmer 30 miliónov do konca roka;
- Podľa informácií z regiónov sa chystá zrušiť výrobu mlieka asi 20 podnikov, ktoré chovali takmer 4 000 kráv s produkciou takmer 30 miliónov kilogramov mlieka, pričom sa medzi nimi nachádzajú aj podniky, ktoré dosahujú veľmi dobré produkčné ukazovatele;
- Aj v prípade uzatvorených dlhodobých zmlúv o dodávke avizujú spracovateľské podniky ďalšie zníženie nákupných cien mlieka na II. Q.
- Podnikom prvovýroby mlieka, ktoré nemajú zabezpečený zmluvný objem dodávok mlieka, ponúkajú niektorí spracovatelia nakupovať mlieko, ale len za spotové ceny na úrovni okolo 16-18 centov za kilogram;
- Zástupcovia spracovateľského priemyslu udávajú ako dôvod nízkych nákupných cien mlieka hlavne vysoký dovoz mlieka a mliečnych výrobkov zo zahraničia za dumpingové ceny, pozastavenie dodávok mlieka na maďarský trh a tlak obchodných reťazcov na odbytové ceny;
- Na pultoch obchodných reťazcov sa čoraz častejšie objavuje mlieko a mliečne výrobky za dumpingové ceny. Momentálne je to napríklad cena 1,5 %-ného trvanlivého mlieka za 37 centov za liter – s DPH.

Rada SZPM schválila nasledovné opatrenia, ktoré by mohli prispieť k zlepšeniu situácie v sektore mlieka:

Na národnej úrovni :

1.Vytvoriť Pracovnú skupinu na riešenie kritickej situácie na trhu s mliekom so zastúpením štátnej správy, samosprávy a všetkých účastníkov na trhu s mliekom (prvovýrobcovia, spracovatelia, obchodníci);
2.Zabrániť dovozu mlieka a mliečnych výrobkov za dumpingové ceny;
3.Zvýšiť podiel zastúpenia slovenského mlieka a mliečnych výrobkov v obchodnej sieti;
4.Realizovať propagačné a informačné aktivity, ktoré budú viesť k spotrebiteľskému patriotizmu a zvýšeniu spotreby mlieka a mliečnych výrobkov z domácej výroby;
5.Podporiť aktivity súvisiace so zvýšením spotreby mlieka a mliečnych výrobkov v prevádzkach školského a verejného stravovania;
6.Podporiť prvovýrobcov mlieka prostredníctvom kompenzácie strát z dôvodu nepriaznivej situácie na trhu s mliekom;
7.Pripraviť efektívny a dlhodobo udržateľný systém podpory prvovýroby mlieka,
ktorý by viedol k:

-zlepšeniu podnikateľského prostredia a k vyrovnaniu konkurencieschopnosti voči ostatným krajinám EÚ (aplikovať podporné schémy z okolitých krajín, ktoré sú už v EÚ notifikované)
-zvýhodneniu podpory živočíšnej výroby napr. prostredníctvom „červenej nafty“, úľav na odvodových povinnostiach producentov mlieka, atď;

8.Pripraviť legislatívu, ktorá by umožňovala umiestnenie časti nadprodukcie mliečnych výrobkov prostredníctvom predaja do štátnych hmotných rezerv;
9.Pripraviť legislatívu ohľadne povinnosti obchodných reťazcov poskytovať údaje o spotrebiteľských cenách vybraných druhov mlieka a mliečnych výrobkov s cieľom zlepšenie transparentnosti v reťazci mlieka;
10. Podporiť vývoz mliečnych výrobkov na humanitárne účely do tretích krajín;
11.Realizovať aktivity, ktorých cieľom bude zvýšený export mlieka a mliečnych výrobkov.

Na európskej úrovni:
1.Presadzovať opatrenia, ktorých cieľom bude:

-podpora prvovýrobcov mlieka prostredníctvom kompenzácie strát z dôvodu nepriaznivej situácie na trhu s mliekom;
-zabezpečenie rovnováhy na trhu s mliekom - napr. zníženie dodávok mlieka a zvýšenie exportu do tretích krajín;

-zvýšenie bezpečnosti prvovýrobcov mlieka prostredníctvom „záchrannej siete“ a zvýšenie intervenčných cien priemyselných komodít;

2.Presadzovať prijatie európskej legislatívy na zabránenie zneužívania dominantného postavenia obchodných reťazcov.

Slovenský zväz prvovýrobcov mlieka, dňa 23. marca 2016